

elvégzett reprezentatív felmérésnek megfelelően az állampolgárok nem egész negyven százaléka gondolkodik kizárólag ukránul.

Mint ahogyan arra már korábban is rámutattam, a kötet nem marad adós napjaink egyik kiemelten kezelt kutatási és politikai témájával, nevezetesen a muszlimok helyzetének ismertetésével. Itt elsősorban krími tatárokról van szó: ez a népcsoport szinte kizárólag a Krím-félszigeten él, s tagjait múltja és jelene egyaránt megbélyegzette teszi. Sajátos helyzetükről kisebb-nagyobb kutatási eredmények napvilágot láttak már ugyan, a könyvben utolsó tanulmányként közölt írást azonban a téma szakértői a legjobbak között tartják számon. Okszana Sevel munkája szemléletesen és a lényegre hangsúlyozva követi nyomon a krími tatárok helyzetét egészen a kilencvenes évek elejétől 2001-ig (a tanulmány végére, Okszana Sevel hozzájárulásával egy krími tatár diáklány, Emine Ziyatdinova írt egy kiegészítő részt, amelyben a 2001 és 2008 közötti történéseket mutatja be). Teszi ezt ráadásul részletekbe menően és mély tudományossággal, s egyben tankönyvszerű követhetőséggel. A visszatelepülés törvényekkel szavatolt engedélyezése sorsdöntő jelentőségű, kulcsfontosságú ugyan, itt viszont a vonatkozó rendszabályok érvényesítését érintő problémák lényegébe nyerhetünk bepillantást. A valóságban ugyanis nem egyértelmű, hogy a gyakorlatba történő átültetés hogyan oldható meg. Ezen a ponton újra vitaserkentő lehet az „öslakosság” kérdése, központi alkotóelemeinek meghatározása, az, hogy mit jelent ez a kategória ma Ukrajnában, egészen konkrétan a Krím-félszigeten. A magyar szakirodalomban a krími tatárokról általában csak igen zavaros kép él. A tanulmány vitathatatlan érdeme, hogy tárgyilagos szemléletével és tényszerű előadásmódjával számottevő mértékben „kiélecsíti” e torz visszatükröződést.

Minden kétséget kizáróan kijelenthetjük, hogy ez utóbbi megállapítás maradéktalanul érvényes mind a kötet egészére, mind egyes fejezeteire. Ez akkor is visszavonhatatlan és megkérdőjelezhetetlen, ha szót ejtünk a könyv „sebezhető pontjairól” is. Mivel elsősorban fordításról van szó, a kritikai észrevételek többsége erre vonatkozik. Az ukrán és orosz nyelvben gyakori a birtokos eseti kifejezések halmozásával történő mondat szerkesztés, ugyanez viszont a magyar nyelv természetétől meglehetősen idegen. A fordításban ezt az ellentmondást sajnos több lényeges esetben nem sikerült meghaladni, némely fejezetrészek megszövegezésének talán ez a legnagyobb hátránya. Ebből kifolyólag helyenként „stílusficamos” megfogalmazásokkal, pontatlanságokkal találkozhatunk, amelyek rombolják az olvasásélményt, olykor nehezen értelmezhetővé teszik a szöveget. Ez az egyébként kevésbé meghatározó tulajdonság említhető a kötet valószínűleg egyetlen előnytelen tulajdonságaként, mindazonáltal semmit sem von le a tartalom autentikusságából, a szerzők, a fordító és a szerkesztők munkájának kiemelkedő teljesítményéből, illetve magának a mű megjelenésének üdvözlendőségéből és vitathatatlan időszerűségéből.

Orosz Sándor

Gyakorlati útmutató a brüsszeli lobbizáshoz

(Rinus van Schendelen: *More Machiavelli in Brussels: The Art of Lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010. Paperback, 384 o.)

Rinus van Schendelen a politikatudomány holland professzora, a rotterdami Erasmus Egyetem oktatója. Munkásságában kiemelt szerepet játszik a közügyek menedzsmentje, különös tekintettel az Európai Unióban (EU) zajló döntési folyamatok befolyásolására. Az alábbi bekezdésekben könyve legfrissebb, harmadik, aktualizált és újrairt kiadásának bemutatására vállalkozom, úgy is, mint a professzor egyik hágai lobbikursusának hallgatója, és úgy is, mint 2006 óta Brüsszelben a Dél-Dunántúl régió érdekeit képviselő lobbista.

Közhely, de igaz, hogy az EU napjainkban már jelentős befolyással bíró integrációs szervezet, amely működésében az általa összefogott 501,5 millió fős közösség érdekeit egy viszonylag bonyolult és nagymértékben uniformizált rendszerben kezeli. A körülötte sürgőldő számos szereplő (például tagállam, régió, üzleti szervezet, civil- vagy nem kormányzati szervezet) célja, hogy elérje, avagy a legrosszabb esetben ne veszítse el azt az érdeket, célt, amelynek a megvalósításáért az EU-ban – vagy csak röviden: *Brüsszelben* – kopogtat. Brüsszel megismerésére, feltárására tehát szükség van.

A recenzió kifejtésekor, alátámasztandó vagy éppen megkérdőjelezendő a könyvben foglaltakat, az Európai Duna-stratégia (EDS) jelenleg zajló előkészületeinek gyakorlati tapasztalatait, tanulságait használok illusztrációként. Ennek egyik oka az, hogy az EDS már önmagában is jó kísérleti alany, hiszen a régi és az új EU-tagállamok valamint a jövőbeni EU-aspiránsok is kiveszik a részüket a kidolgozásából. Másodsorban pedig amiatt is, mert Magyarország e témában nem pusztán érintőleges szerepet tölt be, hanem az Európai Tanács 2011 első félévi soros elnökeként meghatározó szerepe lesz abban, hogy végül milyen EDS-t fogadnak el a tagállamok.

A könyv az EU-érdekérvényesítést nyolc fejezetben tárgyalja, számos ponton gyakorlati példákkal, brüsszeli esettanulmányokkal illusztrálja a leírtakat. A közügyekkel foglalkozó első fejezet fő témája a lobbizás meghatározása, amelyet Rinus van Schendelen *nem ortodox eszközök használataként* definiál, *céljaink elérése érdekében*. Ettől a közügyek menedzsmentje – amely gyakorlatilag az EU döntéseinek befolyásolását is magában foglalja – annyiban tér el, hogy az *szisztematikus, professzionális szintű lobbizást* jelent. A szerző kiemeli, hogy maga a lobbizás alapvetően informálisan felépített tevékenység, amely közvetetten fejti ki hatását, támogatva-befolyásolva, néha már-már körbeudvarolva a megcélzott döntéshozókat. Ez a folyamat mindig otthonról, az adott tagállamból indul ki, amit az ott meghatározott érdekek európai szintre történő transzformálása és elfogadtatása követ abból a célból, hogy azok megemészhetővé váljanak az

EU intézményeinek is. Utóbbi intézmények eltérő profiljainak, önmagán az unión belüli érdekérvényesítő potenciáljának egésze jelenti azt a *csontvázat*, amellyel a második fejezet foglalkozik. Plasztikus hasonlattal élve a csontvázon lévő *húst és vért* az intézményi és intézményközi kapcsolatok jelentik, amelyek alapos ismerete – különös tekintettel a 2009. december 1-jétől hatályos *lisszaboni szerződésre* – a sikeres lobbizás érdekében nélkülözhetetlen. A könyv harmadik fejezete az EU egészét mint komplex rendszert ismerteti, kiemelve a működését befolyásoló általános alapelveket s abban a *folyamatok, a pozíciók és a személyek*, valamint a tagállami sajátosságok befolyásoló szerepét.

Az EDS kapcsán már az első fejezetekben leírtakkal összefüggésben is felvetődött pár kérdés. A stratégia uniós intézményeken belüli hovatartozása az Európai Bizottságban volt leginkább kérdéses, hiszen az EDS kidolgozásában és elfogadásában tisztázott volt például a *parlament, a tanács és a régiók bizottsága* szerepe. Ellenben hosszú hónapokba telt az, hogy az Európai Bizottság szolgálatai között eldőljön, hogy azok közül melyiknek milyen szerepe lesz az EDS javaslatváltoztatának kialakításában, majd pedig további kidolgozásában. Jelenleg azonban már egyértelmű, hogy hol, mikor és milyen módon lehet belenyúlni a folyamatba, vagyis hogy hol kínálóznak az EDS befolyásolására lehetőségek. Természetesen a tagállamoknak is időbe telt ennek a kiinduló helyzetnek a megismerése. Ez pedig nagyon fontos, hiszen – ahogy azt Rinus van Schendelen írja – a *sikerre irányuló ambíció* ébren tartása mindig fontos, különösképpen a kezdeti fázisokban, amikor leginkább a küzdőterek határait szabják meg a résztvevők.

Az EU harmadik fejezetben említett komplex rendszere többek között az egyes *arénák* kezelése szempontjából bír nagy jelentőséggel (negyedik–hatodik fejezetek). Kályhának vegyük a *hazai arénát*, amely – a tagállami, régiós, megyei érdekeket ütköztetve – kialakítja azt a *rövid listát*, amely a tagállam Brüsszelben képviselendő céljait tartalmazza. Az EDS nagy tanulsága volt a 2004-ben (magyarok, szlovákok), majd a 2007-ben (bolgárok, románok) csatlakozó tagországok kapcsán, hogy léteztek ugyan törvényi úton szabályozott hazai egyeztető mechanizmusaik, de azok hatásfoka várakozások alatti volt. A kisebb problémát az illetékes szaktárcák bevonása jelentette, jóllehet az EDS többfókuszú jellege (hiszen fő területei az összeköttetés és az elérhetőség, a környezet- és természetvédelem, valamint a gazdasági-társadalmi és humánfejlesztések) miatt jelentős feszültségek is megfigyelhetők voltak a minisztériumok között. Sokkal nagyobb dilemma volt a társadalmasítás, vagyis a kormányzaton kívüli érdekcsoportok bevonása, amelyek ha meg is jeleníthették érdekeiket, azokat a kormányzati dominanciának alárendelve kezelték. A régi EU-tagállamok e tekintetben (főleg a német és az osztrák példa az érdekes) már hatékonyságorientáltak voltak, bejáratott egyeztetési mechanizmusaiknak köszönhetően a lényeges szereplők megszólítása megtörtént. Ugyanígy ott jellemzően azok tettek hozzá leginkább a rövid listákhoz, akik már nem a vélt, hanem a valós érdekük megfogalmazására és közvetítésére képesek, alapozva saját korábbi lobbipasztaalataikra.

A hazai arénát a versenytársak elemzése, azaz a *stakeholder* vagy a *köztes aréna* követi, amely a támogatók és ellenzők számbavételét és befolyásolását jelenti. Az EDS kidolgozása kapcsán aktuálisan itt állunk, javában zajlik az egyes tagállami rövid listák egymással való ütköztetése és az azokat képviselő országok helyezkedése. Rinus van Schendelen e tekintetben az arénák általános menedzsmentjének három típusát határozza meg. A *kedvező* esetben a cél mindig a *satus quo* megtartása, valamint az ügymenet felgyorsítása. *Kedvezőtlen* szituációban a célkitűzés a helyzet megváltoztatása és az ügy előrehaladásának határozott lassítása. Végül pedig a *meghatározatlan* esetben az aréna összetevőinek befolyásolása a cél, amelyet az ügy *várjunk és majd meglátjuk* alapon történő gondozása jellemez. A németek az EDS egyfajta zászlóvivőiként alapvetően a *satus quo*-ban érdekeltek, begyűjtve maguk mellé az aktív magyarokat és osztrákokat továbbá a rejtőzködő szlovákokat; mindhárom országot támogatói minőségben. Céljuk egy a térség gazdasági összetartozását és az európai belső piacot erősítő, uniós támogatási forrásokat mobilizáló stratégia kidolgozása. A románok és a bolgárok a Duna alsó szakaszának jellegét kidomborítva inkább egy markáns gazdasági profilú EDS-t szeretnének látni (például a Fekete-tenger logisztikai szerepét hangsúlyozva), míg az Európai Bizottság a kérdéskör kapcsán egyre inkább környezetvédelmi irányba szeretné elmozdítani az erre önmaguktól kevésbé fogékony tagállamokat.

Rinus van Schendelen könyve harmadikként a *hivatalnokok arénáját* említi, amely a végpontot jelentő brüsszeli EU-intézmények tisztségviselőiből, munkatársaiból tevődik össze. Ezen a területen nagyon jók a németek, és kellő büszkeséggel állítható, hogy mi, magyarok is az élbolyba tartozunk. Nem kis részben köszönhetjük ezt a Magyarország EU melletti *állandó képviseletén*, a COREPER-ben dolgozó szakdiplomataknak (ők természetesen nem EU-alkalmazottak, de befolyásoló szerepük fontos az Európai Tanácsban), mind pedig az Európai Bizottság regionális politika főigazgatóságán dolgozó magyar tisztségviselőknak. Jóllehet meg kell jegyeznünk azt is, hogy ez a kooperáció inkább spontán, alulról jövő alapon működik jól, semmint központilag – a COREPER által – összefogottan. A többi, most nem említett tagállam szerepvállalása – Románia kivételével – e téren nem annyira markáns.

A küzdőterek hatékony kezelésére számos technika létezik, amelyekben közös, hogy információszerzés esetén bővítenünk kell kapcsolatainkat (*window out*), míg a szükséges információk birtokában a dolgunk nem egyéb, mint szövetségeseink és háttországunk kiépítése vagy megerősítése (*window in*). Ezen két módszer mellett az általunk befolyásolni kívánt ügy környezetének alapos megismerésével választható ki az optimális lobbistratégia.

A könyv két zárófejezete közül az első a közügyek befolyásolásának objektív, illetve szubjektív határait taglalja. Az itt említett tényezők listája a gyakorlatban nagyon nagyszámú, megjelölhető azonban tipikus szempontok is. Ha az objektív tényezőket a kommunikáció szemszögéből vizsgáljuk, akkor ilyen korlátokként kell értelmezni a

lobbizás eltérő csatornái jelentette különbségeket. Így például egy szakpolitikai köz-meghallgatáson való állásfoglalás hatékonysága eltér attól, mint amikor az Európai Bizottság felsővezetőjénél a jogalkotás megfelelő pillanatában eszközölünk ki egy személyes vizitet. Ugyanígy a jogalkotási folyamatra rendelkezésre álló időintervallum hossza is ilyen tényező, és itt rendkívül fontos az is, hogy képviselt érdekünkkel mikor lépünk bele ebbe a procedúrába. A szubjektív korlátok – szintén kommunikációs oldalról megközelítve – azt jelentik, hogy a lobbicsoport mikor, milyen formában fogalmaz meg üzeneteket, és ez a választás mennyire bizonyul megfelelőnek. Van, amikor egy jól meghatározott, strukturált üzenet/pozíció kell a sikerhez, máskor pedig az érdekcsoport hallgatása is éppoly beszédes és sikerre vezető lehet.

A fejezetben leírtakat az EDS-re vetítve elmondható, hogy a jellemzően tagállami érdekcsoportok közül a legtöbb jól körülírt és artikulált pozíciókkal rendelkezik, és ezt megfelelően is kommunikálja az európai intézmények felé. (A kommunikáció vonatkozásában a bolgárok és a szlovákok kevésbé aktívak, sőt előbbieknél a tagállami pozíció kialakítása is késést szenvedett.) A németek, kisebb részben pedig az osztrákok és a magyarok viszik a prímet az európai intézményekben kifejtett informális érdekkijáráásban.

Az utolsó fejezet a lobbizásnak az EU demokráciájára gyakorolt hatását mutatja be. Ez utóbbi tekintetében a szerző is kiemeli, hogy az uniós lobbizás a sokszor hozzá kapcsolódó pejoratív közvélekedés ellenére is jól hozzájárul a gyakran emlegetett EU-demokráciadeficit felszámolásához. Az állásfoglalás – dacára a demokrácia önmagában is sokféle meghatározásának – vitatható, hiszen maguk a folyamatba bevont, illetve bekapcsolódó érdekcsoportok sem széles körben fedik le az európai állampolgárok érdekeit. Az érdekartikuláció *window out* fázisa megmarad a kisszámú szakmai érdek megjelenítésénél, és sok esetben ez is csak részben sikerül. A kiterjedt gazdasági-társadalmi-területi vélemény- és érdekfelmérésre, így az EU széles körben elvárt társadalmasítására azonban ez már nem ad lehetőséget.

Az EDS kapcsán és konkrétan a magyar tagállami álláspont megfogalmazása vonatkozásában az imént leírtak érthető tettek. A Duna-menti városok, kistérségek, megyék bevonása a magyar kormány feltett szándéka ellenére a gyakorlatban nem történt meg hatékony formában (ebben természetesen a helyi és középszintek felelőssége is megjelenik), így a stratégia javarészt Budapest-fókuszú maradt. Emellett, ahogy már korábban említettem, a szakminisztériumok az EDS kapcsán alacsony határfokon koordinálva működtek együtt, s ez további szakágazati érdekek homályban maradását eredményezte.

Változatlanul a demokráciadeficitnél maradva, ahogy arra Rinus van Schendelen is kitér, annak orvoslását különféle – már majdnem lobbiszerű – eszközökkel maga az unió is feladatának tekinti. Például az Európai Bizottság körül, annak saját kezdeményezéseire évente csaknem 80 ezer *beszerződött szakértő* – praktikusán tagállami és egyéb érdekvéviselői lobbisták, nem EU-alkalmazottak – fordul meg, s ők az aktuális jogalkotási, szakpolitikai helyzet tisztábban látását segítik elő, természetesen nem önzetlenül.

A könyv emellett hogy foglalkozik azzal, hogy az unióban érdekérvényesítés címén mit, hogyan, mikor és milyen eszközökkel lehet és célszerű csinálni, egyszerre bemutatja azt is, ahogyan ezt az egyes tagállamok megvalósítják a gyakorlatban. A Magyarország kapcsán leírtak például nagy vonalakban jól tükrözik azt a valóságot, amely a hazai régiók, valamint a magyar kormányok és ellenzékeik 2003 és 2010 közötti munkáját jellemzi.

Köszönhetően az EU-befolyásolási gyakorlati tapasztalatok hiányának és az uniós csatlakozással kapcsolatos lakossági elvárások részleges teljesülésének, a magyar kormányzat a COREPER közreműködésével az Európai Tanácsban sokszor a magyar érdekek hangsúlyos képviselője nélkül segítette elő az intenzívebb EU-integrálódást. A könyv eme állításával részben ellentétben Magyarország – felismerve a magyar érdek európai szinten partikuláris voltát – megpróbált koalíciózni természetes szövetségeseivel, a visegrádi országokkal, illetve a német ajkú területekkel (elsősorban a délnémet tartományokkal). Célként a magyar érdek karakteresebb, egyúttal más tagállamokkal koordinált megjelenítése fogalmazódott meg. Az erőfeszítés dicséretes volt, és a folytatására szükség is van, de eddig sajnos nem sok eredményt hozott. Természetesen van kivétel is, ilyen például a 2007–2013-as programozási időszak regionális fejlesztési (úgynevezett konvergencia-) forrásaiért kifejtett lobbizás az Európai Tanácsban, tehát az az eset, amikor idehaza is jól eladható és valóban fontos témáról volt szó – ehhez akkor már a visegrádi országok is partnerek voltak. A recenzió fő példajaként hozott, jelenleg aktuális EDS esetében a magyar érdek azonban már jobban testet ölt: az EDS kapcsán ez az érdek a stratégia európai szintű formálójá úgy, hogy Magyarország egyidejűleg a saját érdekei exportőre is az EDS irányában.

A szerző másik megállapítása, hogy a központi államhatalomtól való függés miatt a *rövid listák* kialakításába a területi, helyi és általában a nem kormányzati szereplők bevonása korántsem volt megfelelő szintű, azaz az *otthoni aréna* kormányzati szintű koordinációja is lehetett volna hatékonyabb. Ugyanitt nem szabad elfeledkeznünk a hazai régiókról, amelyek a magyar törvényi és az EU jogi szabályozás adta keretek között megnyitották brüsszeli képviselőiket, szoroson építve a régiók bizottságára (amely uniós intézménynek *nagyobb a befolyása, mint a tényleges hatalma*). Figyelembe véve a rövid listák eme fogyatékoságát, a hazai régiók képviselőik segítségével saját maguk csatornázták be érdekeiket az európai intézményekhez, ahogy ez történt például az EDS kapcsán is.

Ami a *hivatalnokok arénáját* illeti, az Európai Parlament (EP) magyar tagjainak működését a nemzeti alapú együttműködés helyett – érthetően – az EP pártfrakcióihoz való kapcsolódás jobban befolyásolta. Ezért a más tagállamokra jellemző szorosabb frakcióközi, magyar érdekű kooperáció sajnos nem valósult meg. Ugyanígy még mindig várat magára annak az informális magyar hálózatnak az aktiválása – e tekintetben már voltak ígéretes, ámbr koordinálatlan kezdeményezések –, amelynek az unió különféle intézményeiben dolgozó magyar vezetők és szakemberek a tagjai. Ők ugyanis más EU-tagállamok esetén is – összhangban uniós munkaszerződéseikkel, amelyek előírják az európai szintű szak-

politikai és egyéb EU-érdekek kizárólagos képviselőjét –, intelligens és informális módon figyelembe vehetik az otthonról jövő jelzéseket munkájuk végzésekor.

A fentebb nagy vonalakban vázolt magyar EU-lobbi jól leképezte azokat a könyv által is említett trendeket is, amelyek a 2000-es évek második felének lobbigyakorlatát jellemezték. Így jónak tekinthető például az, hogy a kormány mellett különféle más hazai szervezetek, saját, önálló módjukon beszálltak a brüsszeli arénába. Trendszerű volt továbbá az is, hogy dacára az itthoni és brüsszeli akadozó koordinációnak, több esetben egy irányba mutattak a hazai szereplők brüsszeli lépései (gondolok itt különösen a régiók bizottságában kifejtett munkára, akár az EDS kapcsán is).

Rinus van Schendelen egyelőre angol nyelven elérhető műve jó arányérzékkel megírta, több tudományág ismereteit szintetizáló alkotás. A politikatudományon kívül megtalálható benne a szervezeti menedzsment, az emberi erőforrás-gazdálkodás, valamint a pszichológia eszköztára, sőt bizonyos esetekben a mérnöki tudományok rendszereszméletű megközelítése is. A mű szövegezése pontos, célratoró, még akkor is, ha a jelenleg 27 tagot számláló EU számos régi és új tagállama nélkülözhetetlenné teszi az általánosítások használatát. A könyv illusztrációként kis számú táblázatot, folyamatábrát tartalmaz, címlapja – egyértelműen utalva az előző két kiadással való folytonosságra – Niccolò Machiavellit és az Európai Bizottság Berlaymont épületét ábrázolja. A *More Machiavelli in Brussels* jelentős gyakorlati és szakirodalmi kutatómunkán alapul, amit az önmagáért beszélő, több mint húszoldalas hivatkozások jegyzéke is alátámaszt.

A könyvet jó szívvel ajánlom kormányzati tisztségviselőknek – különös tekintettel a 2011-es magyar európai tanácsi elnökségre –, de a hazai régiók, a területi és helyi önkormányzatok munkatársainak-tisztségviselőinek, valamint az üzleti és a nem kormányzati szféra Brüsszel iránt érdeklődő szereplőinek is. Az írást haszonnal forgathatják továbbá felsőoktatási és akadémiai oktatók, kutatók is.

Pálmai Zsolt

Egy főügyész emlékiratai

(Carla Del Ponte–Chuck Sudetic: *Madame Prosecutor. Confrontations with Humanity's Worst Criminals and the Culture of Impunity*. New York: Other Press, 2009. 438 o.)

Carla Del Ponte, a volt Jugoszlávia és Ruanda területén elkövetett háborús bűnöket vizsgáló ENSZ-törvényszékek volt svájci főügyésze 2008-ban olaszul¹, 2009-ben angolul² is megjelenő memoárjában ad számot a törvényszékek élén eltöltött éveiről. A könyvben feldolgozott eseményekkel kapcsolatos politikai érzékenységet jól jelzi az emlékirat fogadtatása. A könyv olaszországi megjelenése után a jelenleg Argentínában nagykövetségként szolgáló Del Pontét a svájci külügyminisztérium eltiltotta attól, hogy művéről a nyilvánosság előtt beszéljen.³

A visszaemlékezések meghatározó alapélménye a nemzetközi igazságszolgáltatás értékeinek és a diplomácia, illetve a nemzetközi politika érdekeinek egymáshoz feszülése. Carla Del Ponte a Ruandai Nemzetközi Törvényszék (ICTR) élén eltöltött négy (1999–2003), valamint az *ad hoc* Hágai Nemzetközi Törvényszék (ICTY) főügyészeként eltöltött nyolc évében (1999–2007), csakúgy mint korábbi pályája állomásain is, következetesen küzdött a kormányok által épített gumifal, a „*muro di gomma*” ellen. A főügyész által használt szemléletes metaforával arra a kormányok és politikusok által gyakran alkalmazott viselkedésmódra, taktikára utal, amellyel megpróbálják elrejteni vonakodásukat attól, hogy szembenézzenek a nemzetközi bűncselekmények felelősségre vonásának ódiúmával. Ezzel a magatartással segítik a „büntetlenség kultúrájának” elterjedését és fennmaradását. Mivel a nemzeti bíróságoknak és az érintett országok vezetőinek nincs meg a megfelelő akaratuk, autoritásuk és bátorságuk a büntetlenség kultúrájának felszámolásához, ezért az író szerint a nemzetközi igazságszolgáltatás jelenti az egyetlen alternatívát a bűnösök felelősségre vonására.

A politikai akarat és a „feltételelesség” mint a siker záloga

A szerző a könyv bevezető részében röviden számot ad korábbi munkásságának főbb állomásairól; ügyvédi, ügyészi, majd szövetségi főügyészi munkájáról. Saját bevallása szerint kiábrándult, és megunta az ügyvédkedést, ezért döntött úgy, hogy a „másik oldalra”, ügyésznek áll. A szicíliai maffia, a pénzmosás és szervezett bűnözés elleni fellépésével szerez magának hírnevet. Már ekkor meghatározó élménye, hogy az „árral szemben” úszik, és ez az *ad hoc* nemzetközi törvényszékek élére történő kinevezése után sem változott. Az ICTY és az ICTR élére történő kinevezése politikai kompromisszum eredménye, így maga Del Ponte volt a legjobban meglepve, amikor megtudta kiválasztásának híreit. A szerbiai NATO-beavatkozás utáni törekeny politikai hangulat-